

# Spørgeskemaundersøgelse af intensivpersonalets viden om, holdninger til og vurderinger af organdonation i dagligdagen

---

## Esbjerg Sygehus Intensivafdelingen

---

Antal udleverede: 71

Antal besvarede: 29

Besvarelsesprocent: 41%

---

## Indledning

Som ét af flere elementer i arbejdet mod forøgelse af antallet af donationer i Danmark er der oprettet regionale donationskorps. Donationskorpset for Region Syddanmark udgør et af disse korps, og herfra gennemførtes der i perioden december 2008 – februar 2009 en spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige personaler på intensivafdelingerne i regionen.

Formålet med undersøgelsen var to-delt; 1) at kortlægge personalets viden om, holdninger til og vurderinger af organdonation i dagligdagen mhp. at anvende resultaterne i et planlagt uddannelsesforløb, som tilpasses den enkelte afdeling, 2) at udgøre en statusmåling for personalets viden om, holdninger til og vurderinger af organdonation i dagligdagen før ny-organisering- og uddannelsesprojektet gennemførtes i perioden marts 2009 – februar 2010. Efterfølgende gennemføres en opfølgende spørgeskemaundersøgelse mhp. at kortlægge eventuelle effekter af projektet på intensivpersonalets viden, holdninger og vurderinger.

Denne afdelingsrapport udgør én af i alt otte afdelingsrapporter for Region Syddanmark, hvor resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen er separeret ud for hver afdeling. Foruden disse er yderligere udarbejdet en fælles dokumentationsrapport indeholdende resultaterne fra samtlige otte afdelinger samt det overordnede resultat for Region Syddanmark som helhed samt en kortere og verbal bearbejdet sammenfatning. Disse kan downloades fra DCO's hjemmeside: [www.organdonation.dk](http://www.organdonation.dk)

Det regionale donationskorps for Region Syddanmark består af overlæge & projektleder Jane Linnet OUH; anæstesioverlæge Karsten Bülow, OUH; transplantationskoordinator, sygeplejerske Annette Boe og nøgleperson, sygeplejerske Mette Bruun Mortensen. Gruppen har gennemført spørgeskemaundersøgelsen i samarbejde med lektor Eva Draborg, Syddansk Universitet, IST – Sundhedsøkonomi. Spørgsmål eller kommentarer til spørgeskemaundersøgelsen kan rettes til projektleder Jane Linnet på [jalin06@gmail.com](mailto:jalin06@gmail.com), tlf. 28 45 09 41 eller Eva Draborg på [edraborg@health.sdu.dk](mailto:edraborg@health.sdu.dk), tlf. 65 50 30 65.

## Deskriptivt om respondenterne

### **Kønsfordeling (spørgsmål 1)**

Køn	Antal	%
Mand	2	7
Kvinde	27	93
I alt	29	

### **Aldersfordeling (spørgsmål 2)**

Gennemsnitsalder	41,6 år
Minimumsalder	28 år
Maksimumsalder	54 år
I alt	27

### **Faglig baggrund (spørgsmål 3)**

	Antal	%
Læge – neurokirurg	0	0
Læge - anæstesi-læge	2	7
Læge – andet	0	0
Sygeplejerske	27	93
SOS-assistent	0	0
Sygehjælper	0	0
I alt	29	

### **Erfaringsgrundlag med intensivbehandling (spørgsmål 4)**

Gennemsnit anciennitet med intensivbehandling	10,3 år
Minimumsanciennitet	2 år
Maksimumsanciennitet	34 år
I alt	29

### **Funktion som nøgleperson på organdonationsområdet (spørgsmål 8)**

	Antal	%
Ja	1	3
Nej	28	97
I alt	29	

## Erfaring med organdonation

### Erfaringsgrundlag med organdonation (spørgsmål 12, 15 & 16)

	Ja		Nej		Husker ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Professionel erfaring med organdonation?	15	52	14	48	0	0	29
Professionel erfaring med samtale med pårørende om organdonation?	11	39	16	57	1	4	28
Privat/personlig erfaring med organdonation?	3	10	26	90	0	0	29

### Antal organdonationer, respondent har medvirket til (spørgsmål 13)

(Betinget af at have medvirket til organdonation) (spørgsmål 12)

Gennemsnitligt antal donationer	3,4
Minimumsantal donationer	1
Maksimumantal donationer	12
I alt	15

### Situationer, hvor tanken om mulig organdonation almindeligvis opstår (spørgsmål 17)

	Antal	%
Ved hver svært traumatiseret patient	12	41
Ved hver pt. med svær hjerneblødning	17	59
Når patientens pupil dilaterer op	11	38
Tanken opstår sjældent/aldrig	8	28
Andet tidspunkt	1	3
I alt	29	

### Andet tidspunkt, hvor tanken om mulig organdonation opstår (uddybning af spørgsmål 17)

- Børn & unge

**Personlige erfaringer med organdonationsforløb (spørgsmål 14)**

(Betinget af at have medvirket til organdonation) (spørgsmål 12)

	Antal	%
Svært at spørge de pårørende	7	47
Svært at passe patienterne	1	7
Psykisk hårdt	9	60
Meget tidskrævende	11	73
Ikke sværere end anden intensiv behandling	5	33
Går ofte uden problemer	3	20
I alt	15	

**Faktorer, som kan forhindre at et organdonationsforløb igangsættes (spørgsmål 18)**

	Antal	%
Personalets negative indstilling	2	7
Personalets manglende kompetencer	17	59
Manglende mulighed for opløbsangiografi	2	7
Utryghed ved samtale med pårørende	6	21
Hensyn til de pårørende	9	31
Sengekapaciteten	2	7
Tid/mængde af opgaver	4	14
Ressourcer generelt	6	21
Andet	4	14
I alt	29	

**Andre faktorer, som kan forhindre at et organdonationsforløb igangsættes (uddybning af spørgsmål 18)**

- Manglende erfaring
- Manglende opmærksomhed på ideen
- Overflyttes oftest til OUH, hvis stor blødning eller svær traumatiseret

## Professionel viden om organdonation

### Viden om organdonation (spørgsmål 19-22)

	Ja		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Haves manual til brug ved organdonation i afdelingen?	28	97	0	0	1	3	29
Kender du ét eller flere tegn på, at en patients hjerne er ved at dø?	27	96	1	4			28
Ved du, hvem der kan kontaktes for hjælp til at stille hjernedødsdiagnosen?	28	97	1	3			29
Ved du, at det til tider er nødvendigt at supplere hjernedødsundersøgelsen med en opløbsangiografi?	8	28	21	72			29

### Viden om organdonation (spørgsmål 23-25)

	Ja, helt afgjort		Ja, men er til tider/lidt i tvivl		Nej		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Ved du, til hvem man melder en organdonor?	14	50	11	39	3	11	28
Har du kendskab til tidsforløbet i en organdonation?	10	36	15	54	3	11	28
Ved du, hvilke organer, der kan udtages?	11	39	15	54	2	7	28

### Kendskab til principper for donorterapi/pleje (spørgsmål 27)

	Antal	%
Ja, fuldt ud	3	11
Ja, i hovedtræk	17	61
Nej, jeg ved ikke nok om dette	7	25
Jeg arbejder ikke med donorterapi	1	4
I alt	28	

**Emner, man mener det kan gavne at få mere viden (spørgsmål 44)**

	Antal	%
Identifikation af mulige donorer	23	79
Hjernedødskriteriet og juridiske aspekter	18	62
Pleje og behandling af donorer	21	72
Information og støtte til pårørende	23	79
Transplantationskoordinatorernes opgaver	19	66
Nøglepersonernes opgaver	20	69
Resultater af transplantationer i Dk	17	59
Dansk Center for Organdonations funktion	17	59
Andet	2	7
I alt	29	

**Andre emner man mener, kunne være gavnlige at få viden om (uddybning af spørgsmål 44)**

- "Hvordan"
- Jeg har været på landskursus på organdonation, deltaget i EDHEP I samt oi afd. lokale procedurer. Da det er 4-8 år siden kunne det være godt med opdatering

## Oplevede kompetencer på organdonationsområdet

Andel, som mener at være kompetent i følgende situationer..... (spørgsmål 35-43)

	Ja, helt afgjort		Ja, men jeg er til tider/lidt i tvivl		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Når det skal vurderes om en patient kunne være en mulig organdonor?	5	17	13	45	8	28	3	10	29
Når et muligt organdonationsforløb skal igangsættes?	4	14	15	52	8	28	2	7	29
Når transplantationsteamet skal kontaktes ved en mulig donor?	7	25	13	46	7	25	1	4	28
Når du skal bringe spørgsmål om organdonation op overfor pårørende?	2	7	14	48	9	31	4	14	29
Når du skal forklare pårørende om hjernedøden?	10	35	11	38	6	21	2	7	29
Når du skal forklare pårørende om organdonationsprocessen/forløbet?	3	11	11	39	10	36	4	14	28
Når du skal bede de pårørende om at træffe beslutning om organdonation?	2	7	13	45	10	36	4	14	29
Når du skal støtte de pårørende ved et donationsforløb?	5	19	13	48	5	19	4	15	27
Når en organdonor skal plejes?	9	32	13	46	4	14	2	7	28



## Holdninger til organdonation

### Personlig holdning til organdonation (spørgsmål 9)

	Antal	%
Overvejende positiv	21	72
Uafklaret	5	17
Overvejende negativ	3	10
Har ikke taget stilling	0	0
I alt	29	

### Vil personligt selv donere et eller flere organer efter døden? (spørgsmål 10)

	Antal	%
Ja, alle organer	14	48
Ja, udvalgte organer	4	14
Er ikke fuldt afklaret	5	17
Nej	6	21
Har ikke taget stilling	0	0
I alt	29	

### Personlig holdning til forslag om formodet samtykke (spørgsmål 11)

	Antal	%
Positiv	15	54
Negativ	13	46
Har ingen holdning	0	0
I alt	28	

### Vil af personlige årsager bede om fritagelse for at passe en donor (spørgsmål 28)

	Antal	%
Ja, helt afgjort	1	4
Ja, måske	2	7
Nej	24	86
Ved ikke	1	4
I alt	28	

## Kontakt med pårørende

### Kontakt med pårørende (spørgsmål 29-31)

	Ja, som regel		Ja, men ikke altid		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Mener du, at det er en god idé at pårørende overværer hjernedødsundersøgelsen af en mulig donor?	13	45	10	35	1	3	5	17	29
Giver I - efter organudtagning – besked til de pårørende om hvilke organer, der er brugt?	12	41	0	0	1	3	16	55	29
Tilbyder I de pårørende samtale efter organdonation?	16	59	0	0	0	0	11	41	27

### Hvordan skal personalet forholde sig til organdonation i samtale med pårørende? (spørgsmål 32)

	Antal	%
Personalet skal være positive	6	21
Personalet skal være neutrale	23	79
Personalet skal være negative	0	0
Ved ikke	0	0
I alt	29	

## Organdonation i dagligdagen på afdelingen

**Anmodes de pårørende til mulige donorer om stillingtagen til organdonation? (spørgsmål 45)**

	Antal	%
Ja, næsten altid	6	21
Ja, til tider med ikke altid	13	46
Sjældent	4	14
Nej, aldrig	0	0
Ved ikke	5	18
I alt	28	

**Hvor højt er organdonation prioriteret på respondentens afdeling? (spørgsmål 46)**

	Antal	%
Meget højt	2	7
Højt	8	29
Ikke så højt	10	36
Lavt, vi taler næsten aldrig om det	3	11
Ved ikke	5	18
I alt	28	

**Når transplantationsteamet kontaktes, får du den forventede hjælp og vejledning? (spørgsmål 26)  
(betinget af tidligere kontakt til transplantationsteam)**

	Antal	%
Ja, helt afgjort	14	93
Ja, til tider	1	7
Nej	0	0
I alt	15	

**Vil man få tilstrækkelig hjælp fra kolleger, hvis man skal passe en donor? (spørgsmål 49)**

	Antal	%
Ja, absolut	17	59
Måske	10	35
Nej	0	0
Ved ikke	2	7
I alt	29	

**Efter organdonation (spørgsmål 33-34)**

	Ja, ofte		Ja, til tider		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Vurderer du, at der - efter en organdonation på jeres afdeling – er brug for en debriefing af forløbet?	13	45	8	28	0	0	8	28	29
Vurderer du, at der - efter en organdonation – er brug for opfølgende samtale med de pårørende?	15	52	6	21	0	0	8	28	29

## Vurdering af den nuværende organisering i afdelingen

### Vurdering af personalebemanding (spørgsmål 47)

	Tilstrækkeligt personale		Ikke tilstrækkeligt personale		Antal personale har ingen betydning		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Personalebemanding i dagtimerne, hvis en donor skal passes?	8	32	8	32	1	4	8	32	25
Personalebemanding i aften-/nattetimerne, hvis en donor skal passes?	3	12	15	58	1	4	7	27	26
Personalebemanding i weekends, hvis en donor skal passes?	3	13	13	54	1	4	7	29	24

### Vurdering af afdelingens fysiske indretning og størrelse (spørgsmål 48)

	Passende		Ikke tilstrækkeligt med plads		Den fysiske indretning har ingen betydning		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Fysiske indretning og størrelse i dagtimerne, hvis en donor skal passes?	4	14	15	54	3	11	6	21	28
Fysiske indretning og størrelse i aften-/nattetimerne, hvis en donor skal passes?	4	14	16	57	2	7	6	21	28
Fysiske indretning og størrelse i weekends, hvis en donor skal passes?	4	14	16	57	2	7	6	21	28

## Fremtidsperspektiver

### Vurdering af om følgende kunne ændre på antallet af organdonorer..... (spørgsmål 50-54)

	Ja, absolut		Ja måske, men ikke i væsentligt omfang		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
... der indføres "formodet samtykke"?	15	52	9	31	3	10	2	7	29
... personalet på intensivafdelinger blev pålagt en positiv attitude overfor organdonation i samtaler med pårørende?	2	7	13	46	13	46	0	0	28
... afdelingen blev kompenseret økonomisk for udgifter til organdonationsforløb?	2	7	8	29	14	50	4	14	28
... afdelingen fik tilført yderligere sengekapalet?	2	7	9	31	14	48	4	14	29
... afdelingen fik tilført yderligere personaleressourcer?	3	10	14	48	10	35	2	7	29

### De største oplevede barrierer for organdonation i afdelingen (spørgsmål 55)

	Antal	%
Utilstrækkelig opbakning fra ledelsen	0	0
Negativ holdning blandt personalet	0	0
Manglende opmærksomhed på mulige donorer	13	45
De sjældne donationer gør arbejdet er uvant	22	76
Mangel på intensivpladser	6	21
Mangel på plejepersonale	9	31
Mangel på læger i den enkelte situation	4	14
Plejepersonalet føler sig ikke kompetente	9	31
Lægen føler sig ikke kompetent	7	24
De pårørende ønskede ikke donation	13	45
Hensyn til de pårørende	6	21
Ved ikke	4	14
Andet	1	3
I alt	28	

### Andre barrierer for organdonation (udbygning af spørgsmål 55)

- Potentielle donorer flyttes ofte til Odense inden forløbet er nået til evt. donor?

**Generelle kommentarer:**

Ang.spm.14a: det er svært at spørge om noget de pårørende føler de lige har mistet. Min opfattelse er at det må det også gerne være. Det er ikke det samme som ikke at spørge.

Ang.spm.14b: Det er svært at passe ptt. fordi vi er novicer på området, men der er god hjælp fra "donorsygeplejerske". Det er jo ikke hver dag, vi ser i instruksen.

Ang.spm.17: Hvis det indebærer hovedtraumer.

Oplevet at et forældrepar blev spurgt til organdonation få timer efter deres søn var alvorligt kvæstet cerebralt, og de svarede nej "for tror I ikke at han overlever. Han er en fighter". Herefter blev det ikke nævnt senere, og det varede et par døgn før han døde, og det var "svært" at passe og pleje denne patient, da der blev en berøringsangst. Nu var de jo spurgt go skal ikke spørges igen, og det var helt relevant at patienten blev brugt som organdonor.

Jeg oplever at det er meget sjældent, at der er en egnet donor.

EDHEP\*\*\*-kursus bør være obligatorisk for alt personale på intensiv afd.

Spm.3: Der er forskel på om sygeplejersken har eller ikke har en specialuddannelse – i dette tilfælde intensiv specialuddannelsen, hvor donationsspørgsmål også berøres.